

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Catvlli,|| Tibvlli,|| Properti[i]|| Nova Editio.|| Iosesphvs
Scaliger|| Ivl. Caesaris F.|| recensuit.|| Eiusdem in
eosdem Castigationum Liber.|| Ad|| Cl. Pvteanvm
Consiliarium Regium|| in suprema ...**

**Catullus, Gaius Valerius
Tibullus, Albius
Propertius, Sextus**

Lutetiae, 1577

Sex. Avreli properti Liber IIII.

urn:nbn:de:gbv:45:1-258

S E X . A V R E L I
P R O P E R T I

L I B E R I I I I .

POC quodcunque vides, hospes, quam magna
xima Roma est,
Ante Phrygem Aenea collis et herba fuit.
Atque ubi nauali stat sacra palatia Phœbo,
Euandri profugæ procubueru boues.
Fictilibus creuere Deis hæc aurea templæ.
Non fuit opprobrio facta sine arte casa.
Tarpeiusque pater nuda de rupe tonabat,
Et Tiberis nostris aduena bobus erat.
Quo gradibus domus ista Remi se sustulit olim,
Vnus erat fratrum maxima regna focus.
Curia prætexto quæ nunc nitet alta senatu,
Pellitos habuit rustica corda patres.
Buccina cogebat priscos ad verba Quirites.
Centum illi in prato sèpè senatus erat.
Nec sinuosa cauo pendebant vela theatro,
Pulpita solenneis non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos querere diuos,
Quum tremeret patrio pendula turba sacro.
Annuaque accenso celebrare Palilia fæno,
Qualia nunc curto lustra nouantur equo.
Vesta coronatis pauper gaudebat asellis.
Ducebant macræ vilia sacra boues.

Parua saginati lustrabant compita porci.
 Pastor & ad calamos exta litabat ovis.
 Verbera pellitus setosa mouebat arator,
 Vnde licens Fabius sacra Lupercus habet.
 Nec ruditis infestis miles radiabat in armis,
 Miscebant vesta praelia nuda sude.
 Prima galeritus posuit pretoria Lucmo.
 Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
 Hinc Titios Rannesque viri Luceresque coloni.
 Quattuor hinc albos Romulus egit equos.
 Quippe Suburbanc parua minus urbe Bouillæ,
 Et qui nunc nulli, maxima turba Gabij:
 Et stetit Alba potens albæ suis omine nata,
 Hac, ubi Fidēnas longe erat ire, via.
 Nil patrium nisi nomen habet Romanus alumnus,
 Sanguinis altricem nunc pudet esse lupam.
 Huc melius profugos misisti Troia penates.
 O quali vecta est Dardana puppis aue.
 Iam bene spondebant tunc omina, quod nihil illam
 Læserat abiegnii venter apertus equi,
 Qnum pater in nati tremulus cervice pependit,
 Et verita est humeros urere flamma pios:
 Tunc animi venere Decij, Brutique secures,
 Vexit & ipsa sui Cæsaris arma Venus.
 Arma resurgentis portans victricia Troæ,
 Felix terra tuos caput Iule Deos:
 Si modo Auernals tremule cortina Sibyllæ,
 Dixit Auentino rura pianda Remo:
 Aut si Pergameæ sero rata carmina vatis
 Longeum ad Priami vera fuere caput.
 Vertite equum Danai. male vincitis. Ilia tellus
 Vincet, & huic cineri Iuppiter arma dabit.

Q.ij.

Optima nutricum nostris Lupa martia rebus,
 Qualia creuerunt mænia latè tuo.
 Mænia nanque pio conor disponere versu,
 Hei mihi quod nostro est paruu in ore sonus.
 Sed tamen exiguo quodcunque e pectore riui
 Fluxerit, hoc patriæ seruias omne meæ.
 Ennius hirsuta cingat sua dicta corona.
 Mi folia ex edera porrige, Bacche, tua.
 Ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris,
 Umbria Romani patria Callimachi.
 Scandentes si quis cernet de vallibus arces,
 Ingenio muros astimet ille meo.
 Roma faue, tibi surgit opus, date candida ciues
 Omina, & incæptis dextera cantet avis.
 Sacra, diesque canam, & cognomina prisca locorum.
 Has meus ad metas sudet oportet equus.
 Dicam, Troia cades, & Troica Roma resurges.
 Et maris, & terræ longa sepulchra canam.
 Quo ruis imprudens vase dicere facta Properti
 Non sunt a dextra condita fila colu.
 Arcessis lacrimis Charites, auersus Apollo.
 Poscis ab invita verba pigenda lyra.
 Certa feram certis auctoribus, haud ego vates
 Nescius arata signa mouere pila.
 Me creat Architæ soboles Babylonius Horos
 Horos, & a proauo ducta Conone domus.
 Di mili sunt testes, non degenerasse propinquis,
 Inque meis libris nil prius esse fide.
 Nunc precium fecere Deos, & fallitur auro
 Iuppiter oblique signa iterata rotæ.
 Dixi ego quum geminos produceret Arria natos,
 Illa dabat natis arma vetante Deo:

Non posse ad patrios sua pila referre penates.
 Nempe meam firmant nunc duo busta fidem.
 Quippe Lupercus, equi duin saucia protegit ora,
 Heu sibi prolapso non bene cauit equo.
 Gallus at in castris dum credita signa tuetur,
 Concidit ante aquilæ rostra cruenta fæce.
 Fatales pueri duo funera matris auaræ.
 Vera sed inuito contigit ista fides.
 Idem ego quum Cinara traheret Lucina dolores,
 Et facerent veteri pondera lenta moram:
 Iunoni votum facite impetrabile, dixi.
 Illa parit. libris est data palma meis.
 Hoc neque arenosum Libyæ Louis explicat antrum,
 Aut sibi commissos fibra locuta Deos.
 Aut si quis motas cornicis senserit alas,
 Vmbra neque hæc magicis mortua prodit aquis:
 Aspicienda via est cæli versusque per astra
 Trames, & ab Zonis quinque petenda fides.
 Felicesque Louis stelle, Martisque rapacis,
 Et graue Saturni sidus in omne caput.
 Quid moueant Pisces, animo saque signa Leonis,
 Lotus & Hesperia quid Capricornus aqua.
 Exemplum graue erit Calchas, nanque Aulide soluit
 Ille bene hærentes ad pia saxa rates.
 Idem Agamemnoniæ ferrum ceruice puellæ
 Tinxit, & Atrides vela cruenta dedit.
 Nec redire tamen Danai. tu diruta fletum
 Supprime, & Euboicos respice, Troia, sinus.
 Nauplius vtiores sub noctem porrigit ignes,
 Et natat exuuijs Græcia pressa tuis.
 Victor Oilide rape nunc, & dilige ratem,
 Quam vetat auelli veste Minerua sua.

Q. iij.

Hactenus historiæ. nunc ad tua deuehor astra.

Incipe tu lacrimis æquus adesse nouis.

Vmbria te notis antiqua penatibus edit.

Mentior? an patriæ tangitur ora tuc?

Qua nebulosa cauo rorat Meuania campo,

Et lacus æstuvis intepet Vmber aquis,

Scendentisque axis consurgit vertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Offaque legisti non illa ætate legenda

Patris, & in tenues cogeris ipse Lares.

Nam tua quum multi versarent rura iuueni,

Absoluta exultas pertica trifis opes.

Mox ubi bulla rudi demissa est aurea collo,

Matris & ante Deos libera sumpta toga:

Tum tibi paucâ suo de carmine dictat Apollo,

Et retat insano verba tonare foro.

At tu finge elegos fallax opus. hæc tua castræ

Scribat ut exemplo cætera turba tuo.

Militiam Veneris blandi patiere sub armis,

Et Veneris pueris vtilis hostis eris.

Nam tibi viætrices, quæscunque labore paraſti,

Eludet palmas vna puella tuas.

Et bene quum fixum mento discifferis vincum,

Nil erit hoc. rostro te premet ansa suo.

Illiū arbitrio noctem, lucemque videbis,

Gutta quoque ex oculis non nisi iussa cadet,

Nec mille excubie, nec te signata iuudabunt

Limina. persuase fallere rima sat est.

Nunc tua vel medijs puppis luctetur in vndis,

Vel licet armatis hostis inermis eas,

Vel tremefacta cauo tellus diducat hiatum:

Octipedis cancri terga sinistra time.

VID mirare meas tot in uno corpore formas?

Accipe Vertumni signa paterna Dei.

Thuscis ego, & Thuscis orior, nec paenitet inter
Prelia Volscinos deseruisse focos.

Nec me turba innat, nec templo laetor eburno:

Romanum satis est posse videre forum.

Hac quondam Tiberinus iter faciebat: & aiunt
Remorum auditos per vada pulsos sonos.

At postquam ille suis tantum concessit alumnis,

Vertumnus verso dico ab amne Deus:

Seu quia vertentis fructum perceperimus anni,
Vertumni rursus credidit esse sacrum.

Prima mihi variat liuentibus rura racemis,

Et coma lactenti spica fruge tumet.

Hic dulces cerasos, hic autumnalia pruna

Cernis, & astinu mora rubore die.

Institor hic soluit pomosa vota corona,

Quum pirus inuito stipite mala tulit.

Mendax fama noces. aliis mihi nominis index.

De se narranti tu modo crede Deo.

Opportuna mea est cunctis natura figuris.

In quamcumque voles verte, decorus ero.

Indue me Cois, siam non dura puella.

Atque virum sumpta quis neget esse toga?

Da falcem, & torto frontem mihi comprime fano:

Iurabis nostra gramina secta manu.

Arma tuli quondam, & memini, laudabar in illis:

Corbis & imposito pondere messor eram.

Sobrius ad lites, at quum est imposta corona,

Clamabis capiti vina subisse meo.

Cinge caput mitra, speciem furabor Iacchi.

Furabor Phæbi, si modo plectra dabis.

Caſibus impositis venor: sed arundine ſumpta,
 Faunus plomoſo ſum Deus auctorio.
 Eſt etiam auriga ſpecies Vertumnus, & cius,
 Trajicit alterno qui leue pondus equo.
 Suppetat hoc, piſces calamo predabor, & ibo
 Mundus demifis iſſitor in tunicis.
 Paſtorem ad baculum poſſum curare, vel idem
 Sirpiculis medio puluere ferre roſam.
 Nam quid ego adiçiam, de quo mihi maxima fama eſt,
 Hortorum in manibus dona probata meiſ?
 Cæruleus cucunis, tumidoque cucurbita ventre
 Me notat, & iunco braſica vincita leui.
 Nec floſ vlliſ hiat pratis, quin ille decenter
 Impositus fronti langeat ante mea.
 At mihi, quod formas vnuſ vertebar in omnes,
 Nomen ab euentu patria lingua dedit.
 At tu, Roma, meis tribuisti præmia Thusciſ,
 Vnde hodie vicus nomina Thusciſ habet.
 Tempore quo ſociiſ venit Lucomedius armis,
 Atque Sabina feri contudit arma Tatii:
 Vidi ego labentes acies, & tela caduca,
 Atque hoſtes turpi terga dediſſe fugæ.
 Sed facias diuum fator, ut Romana per cauum
 Transeat ante meos turba togata pedes.
 Sex ſuperant verſus. te, qui ad vadimonia curris,
 Non moror. hac ſpatijs ultima creta meis.
 Stipes acernus eram properantि falce dolatus,
 Ante Numam grata pauper in verbe Deus.
 At tibi Mamuri formæ cælatoſ ahene,
 Tellus artifices ne terat Osca manus:
 Qui me tam docileis potuisti fundere in vſus.
 Vnum opus eſt, operi non datur vnuſ honos.

H A E C Arethusa suo mittit mandata Lycote,
Quum toties absis, si potes esse meus.

Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hec erit e lacrimis facta litura meis.

Aut si qua incerto falle te littera tractu,
Signa mea dextre iam morientis erunt.

Te modo viderunt iteratos Baetra per ortus,
Te modo munito Sericus hostis equo,

Hibernique Getæ, pictoque Britannia curru,
Vtus & Eoa discolor Indus aqua.

Hæcne marita fides, & pacæ iam mihi noctes,
Quum rudit virgenti brachia victa dedi?

Quæ mihi deducere fax omen prætulit, illa
Traxit ab euerso lumina nigra rogo.

Et Stygio sum sparsa lacu, nec recta capillis
Vitta data est, nupsi non comitante Deo.

Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
Texitur hæc castris quarta lacerna tuis.

Occidat, immerita qui carpsit ab arbore vallum,
Et struxit querulas rauca per ossa tubas:

Dignior obliquo funem qui torqueat Oeno:
Aeternusque tuam pascat, a felle, famem.

Dic mihi, num teneros viri lorica lacertos?
Num grauis imbellis atterit hasta manus?

Hæc noceant potius, quam dentibus vlla puella
Det mihi plorandas per tua colla notas.

Diceris & macie vultum tenuasse, sed opto,
E desiderio sit color iste meo.

At mihi quum noctes induxit vesper amaras,
Si qua relicta iacent, oscular arma tua.

Tum queror, in toto non sidere pallia lecto,
Lucis & auctores non dare carmen aues.

Noctibus hibernis castrensa pena labore.

Et Tyria in gladios vellera secta suos.

Et disco, qua parte fluat vincendus Araxes,

Quot sine aqua Parthus millia currat eques.

Cogor et e tabula pictos ediscere mundos,

Qualis et haec docti sit postura Dei:

Quae tellus sit lenta gelu, quae putris ab astre,

Ventus in Italiam qui bene vela ferat.

Affidet una soror, curis et pallida nutrix

Peterat hiberni temporis esse moras.

Felix Hippolyte, nuda tulit arma papilla,

Et texit galea barbara molle caput.

Romanis viinam patinissent castra puellis:

Essem militiae sarcina fida inae.

Nec me tardarent scyphic inga, quem pater altas

Africus in glaciem frigore necit aquas.

Omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior.

Hanc Venus, ut viuat, ventilat ipsa facem.

Nam mihi, quo Poenis tibi purpura fulgeat ostris,

Cryftallisque tuas ornet aquosa manus,

Omnia surda tacent, raris assueta calendis,

Vix aperit clausos una puella lares.

Glaucidos et catula vox est mihi grata querentis.

Illa rati partem vindicat una tori.

Flore facella tejo, verbenis compita velo,

Et crepat ad veteres herba Sabina focos.

Sive in finitimo gemuit stans noctua tigno,

Sen voluit tangi parca lucerna mero:

Illa dies horris cedem denunciat agnis,

Succinctique calent ad noua lucra popo.

Ne, precor, ascensis tanti sit gloria Battis,

Raptaque odorato carba linea duci,

Plumbea quum torpe sparguntur pondera fundæ,
 Subdolus & versis increpat arcus equis.
 sed tua sic domitis Earthæ telluris alumnis
 Pura triumphanteis hastæ sequatur equos.
 Incorrupta mei conserua fædera lecti.
 Hac ego te sola lege redisse velim.
 Armaque quum tulero portæ votiva Capena,
 Subscribam, Saluo grata puella viro.

TARPEIVM nemus, & Tarpeia turpe sepulchrum
 Fabor, & antiqui limina capta Iouis.
 Lucas erat felix edero so conditus antro,
 Multaque natinis obstrepit arbor aquis:
 Siluani ramosa domus, quo dulcis ab æstu
 Fistula poturas ire inbebat oves.
 Hunc Tatius fontem vallo pre cingit acerno,
 Fidaque suggesta castra coronat humo.
 Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Cureis?
 Quum quateret lento murmure saxa Iouis?
 Atque ubi nunc terris dicuntur iura subactis,
 Stabant Romano pila Sabina foro?
 Murus erant montes, ubi nunc est curia septa,
 Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
 Hinc Tarpeia Deæ fontem libanit, at illi
 Urgebat medium fictilis urna caput.
 Et satis una male potuit mors esse puellæ,
 Quæ voluit flamas fallere, Vesta, tuas?
 Vedit arenosis Tatium pro ludere campis,
 Pitlaque per flauas arma levare iubas.
 Obslupnit regis facie, & regalibus armis,
 Interque oblitas excidit urna manus.
 Sepe illa immerita cassata est omnia Iunæ,

Et sibi tingendas dixit in ame comas.
 Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
 Romula ne faciem laderet hasta Tati.
 Dumque subit primo Capitolia nubila fumo,
 Rettulit hirsutis brachia secta rubis.
 Et sua Tarpeia residens ita fleuit ab arce
 Vulnera, vicino non patienda Ioui:
 Ignes castrorum, & Tatiæ prætoria turme,
 Et formosa oculis arma Sabina meis,
 O vtinam ad vestros sedeam captiuua penates,
 Dum captiuua mei conspicer effe Tati.
 Romani montes, & montibus addita Roma,
 Et valeat probro Vesta pudenda meo.
 Ille equus ille meos in castra reponet amores,
 Cui Tatius dextras collocat ipse iubas.
 Quid mirum, in patrios Scyllam seuisse capillos?
 Candidaque in seuos inguina versa canes?
 Prodita quid mirum fraterni cornua monstri,
 Qnum patuit lecto stamine torta via?
 Quantum ego sum Ausonijs crimen factura puellis
 Improba virginco lecta ministra foco.
 Palladis extinctos si quis mirabitur ignes,
 Ignoscat. lacrimis spargitur ara meis.
 Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur vrbe.
 Tu cape spinosi roscida terga iugi.
 Lubrica tota via est, & perfida. quippe tacentes
 Fallaci celar limite semper aquas.
 O vtinam magice nossem cantamina Muse.
 Hæc quoque formoso lingua tulisset opem.
 Te toga picta decet: non quem sine matris honore
 Nutrit inhumane dura papilla lupæ.
 Sic, hospes, pariamne tua regina sub aula,

Dos tibi non humiliis prodicta Roma venir.
Si minus, at raptæ ne sint impune Sabinæ,
Me rape, & alterna lege repende vices.
Commissas acies ego possum soluere. nuptæ
Vos medium palla fædus initæ mea.
Adde Hymenæ modos. tubicen fera murmura conde.
Credite, vestra meus molliet arma torus.
Etiam quarta canit venturam buccina lucem,
Ipsaque in Oceanum sidera lapsa cadunt.
Experiar somnum, de te mihi sonnia queram:
Fac venias oculis umbra benigna meis.
Dixit, & incerto permisit brachia somno,
Nescia ne furijs accubuisse nouis.
Nam Vesta lliacæ felix tutela fauilla
Culpan alit, & plures condit in ossa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodoconta,
Strymonis abscisso fertur aperta sinu.
Vrbi festus erat, dixere Palilia patres.
Hic primus cœpit manibus esse dies.
Annua pastorum conuinia, lusus in urbe,
Quum pagana madent ferula divitijs.
Quumque super raros feni flammantis aceruos
Trajicit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decreuit in otia solui,
Atque intermissa castra silere tuba.
Hoc Tarpeia suum tempus rata, conuenit hostem,
Pacta ligat, pactis ipsa futura comes.
Mons erat ascensu dubius, festoque remissus,
Nec mora, vocales occupat ense canes.
Omnia præbebant somnos, sed Iuppiter unus
Decreuit pœnis iniugilare suis.
Prodiderat portæque fidem, patriamque iacentem:

Nubendique petit, quem velut ipsa, diem.
 At Tatius, neque enim sceleri dedit hostis honorem,
 Nube ait, et regni scande cubile mei.
 Dixit, et ingestis comitum superobruit armis.
 Hæc virgo officijs dos erat apta tuis.
 A duce Tarpeio mons est cognomen adeptus.
 O vigil, iniustæ præmia fortis habes.

TERRA tuum spinis obducat, lena, sepulchrum,
 Et tua, quod non vis, sentiat umbra sitim:
 Nec sedeant cineri manes, et Cerberus vltor
 Turpia ieiuno terreat ossa sono:
 Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
 Concordique toro pessima semper avis.
 Penelope quoque neglecto rumore marieti
 Nubere lasciuo cogeret Antinoo.
 Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum,
 Et volucris nidis esse nouerca suis.
 Quippe et Collinas ad fossam mouerit herbas,
 Stantia currenti diluerentur aqua.
 Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
 Et sua nocturno fallere terga lupo.
 Posset et intentos astu cacare maritos.
 Cornicum immeritas eruit vngue genas:
 Consuluitque striges nostro de sanguine, et in me
 Hippomanes fætæ semina legit equæ.
 Exornabat opus verbis, cœu blanda perurat,
 Saxos amque terat sedula culpa viam:
 Si te Eoa, Dorixanium, iuuat aurea ripa,
 Et quæ sub Tyria concha superbit aqua:
 Eurypilique placet Coæ textura Mineruæ,
 Sectaque ab Attalicis putria signa toris:

Sed quæ palmiferæ mittunt venalia Thibæ,
 Murrheaque in Parthis pocula cocta foci:
 sperne fidem, prouolue Deos, mendacia vincant,
 Frange et damnosæ iura pudicitie.
 Et simulare virum, præcium facit. Vtere causis,
 Maior dilata nocte recurret amor.
 Sitibi forte comas vexauerit vtilis ira,
 Post modo mercata pace premendus erit.
 Denique ubi amplexu Venerem promiseris empto,
 Fac similes puros Isidis esse dies.
 Ingerat Aprilis Iole tibi: tundat Amicle,
 Natalem Maij idibus esse tuum.
 Supplex ille sedet, posita tu scribe cathedra
 Quidlibet, has artes si paucet ille, tenes.
 Semper habe morsus circa tua colla recentes,
 Litibus alternis quos putet esse datos.
 Non te Medea delectent probra sequacis.
 Nempe tulit fastus ausa rogare prior:
 Sed potius mundi Thais preçiosa Menandri,
 Quum ferit astutos comica mœcha Getas.
 In mores te verte viri, si cantica iactat,
 I comes, & voces ebria iunge tuas.
 Iunior ad dantes vigile, si pulsat inanis,
 Surdus in obductam somniet usque seram.
 Nec tibi displiceat miles non factus amori,
 Nauta nec attrita si ferat æra manu.
 At quorum titulus per barbara colla pependit,
 Celati medio quum saliere fôro.
 Aurum spectato, non quæ manus afferat aurum.
 Versibus auditis quid nisi verba feres?
 Qui versus, Coæ dederit nec munera vestis,
 Ipsius tibi sit surda sine arte lyra.

R.j.

Dum vernal sanguis, dum rugis integer annus,
Vtere, ne quis eat liber amore dies.

Vidi ego odorati victura rosaria Paſti,
Sub matutino cocta iacere Noto.

His animum noſtre dum versat Acanthis amicæ,

* * *

Sed cape torquæ, Venus o regina, columbe
Ob meritum ante tuos guttura ſecta focos.

Vidi ego rugoso tuſim concreſcere collo,
Sputa que per dentes ire cruenta cauos,

Atque animam in tegetes putrem expirare paternas.
Horruit algenti pergula curta foco.

Exequie fuerant rari furtiva capilli
Vincula, et immundo pallida mitra ſitu.

Et canis in noſtres nimis experrecta dolores.
Quym fallenda meo pollice claſtra forent.

Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo.
Urgeat hunc ſupra viſ, caprifice, tua.

Quisquis amas, ſcabris hoc buſtum cedito ſaxis,
Miſtaque cum ſaxis adijce verba mala.

SA C R A facit vates, ſint ora fauentia ſacrī,
Et cadat ante meos icta iuuenia focos.
Serta Philæteis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas vrna minifret aquas.
Coſtum molle date, et blandi mihi thuris honores,
Terque focum circa lanceus orbis eat.
Spargite me lymphis, carmenque recentibus aris
Tibia Mygdonijs libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes, alio ſint aere noxæ.
Pura nouum vati laurea mollit iter.
Muſa, palatini referamus Apollinis ædem.

Res est Calliope, digna fave tuo.
 Casaris in nomen ducuntur carmina. Cæsar
 Dum canitur, queso, Iuppiter, ipse vates.
 Et Phœbi fugiens Athamina ad litora portus,
 Qua sinus Ionie murmura condit aquæ,
 Actia Iulæc pelagus monumenta carinæ
 Nautarum votis non operosa via.
 Huc mundi coiere manus. stetit æquore moles
 Pinea, nec remis æqua fauebat avis.
 Altera clasps erat tenero damnata Quirino,
 Pilaque fœminea turpiter apta manu.
 Hinc Augusta ratis plenis Iouis omne velis,
 Signaque iam patriæ vincere docta suæ.
 Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
 Armorum & radijs picta tremebat aqua:
 Quum Phœbus linquens stantem se vindice Delon:
 Nam tulit iratos mobilis vna Notos:
 Aspexit Augusti puppem super. & noua flamma
 Luxit in obliquam ter sinuata facem.
 Non ille attulerat crines in colla solutos,
 Aut testudineæ carmen inerme lyrae.
 Sed quali aspexit Peleponium Agamemnona vultu,
 Egreditque auditis Dorica castra rogis:
 Aut qualis flexos soluit Pythona per orbes
 Serpentem, imbellis quem timuere lyrae.
 Mox ait, o longa mundi seruator ab Alba
 Auguste, Hectoreis cognite maior avis:
 Vince mari, iam terra tua est, tibi militat arcus,
 Et faveat ex humeris hoc onus omne meis.
 Solue metu patriam, quæ nunc te vindice freta
 Imposuit proræ publica vota tue.
 Quam nisi defendes, murorum Romulus augur

R.ij.

Ire Palatinas non bene vedit aues,
 Et nimium remis audent, proh turpe, Latinis,
 Principe te, fluctus regia vela pati.
 Nec te, quod classis centenis remiget alis,
 Terreat, inuita labitur illa mari.
 Quodque vehunt proræ Centaurica saxa minantes,
 Tigna caua, et pictos experiare metus.
 Frangit, et attollit vires in milite caussa:
 Que nisi iusta subest, excutit arma pudor.
 Tempus adest, committe rates, ego temporis auctor
 Ducam laurigera Iulia rostra manu.
 Dixerat, et pharetræ pondus consumit in arcus.
 Proxima post arcus Cæsar is hastæ fuit.
 Vincit Romafide Phœbi, dat fœmina pœnas.
 Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
 At pater Idalio miratus Cæsar ab astro,
 Sum deus, et nostri sanguinis ista fides.
 Prosequitur cantu Triton, omnesque marinæ
 Plauferunt circa libera signa Deæ.
 Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
 Hoc unum iusso non moritura die.
 Dimelius quantus mulier foret una triumphus,
 Ductus erat per quas ante Iugurtha vias.
 Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod eius
 Una decem vicit missa sagitta rates.
 Bella satis cecini, citharam iam poscit Apollo
 Victor, et ad placidos excutit arma choros.
 Candida nunc molli subeant coniuia luco,
 Blandit, et que fluant per mea colla rose:
 Vinaque fundantur prælis elisa Falernis,
 Terque lauet nostras spica Cilissa comas.
 Ingenium potis irritat Musa poetis.

Bacche, soles Phæbo fertiliſ effe tuo.
 Ille paludosos memoret ſeruire Sicambros.
 Cepheam hic Meroen fuſcaque regna canat.
 Hic referat ſero confeſſum fædere Parthum,
 Reddat ſigna Remi, mox dabit ipſe ſua.
 ſiuſ aliquid pharetris Auguſtus parcer Eois,
 Differat in pueros iſta trophæa ſuos.
 Gaude Craffe, nigras ſi quid ſapis inter arenas.
 Ire per Euphraten ad tua buſta licet.
 ſic noctem patera, ſic ducam carmine, donec
 Inijciat radios in mea vina dies.

VNT aliquid manes. letum non omnia finit.
 Lucidaque euictos effugit umbra rogos.
 Cynthia nanque meo viſa eſt incumbere fulcro,
 Marmor ad extrema nuper humata via:
 Quum mihi ab exequijs ſomnus penderet amaris,
 Et quererer lecti frigida regna mei.
 Eoſdem habuit ſecum quibus eſt elata capillos,
 Eoſdem oculos. lateri uestis aduſta fuit.
 Et ſolitum dīgo beryllon adederaſt ignis,
 Summaque Lethæus triuerat ora liquor:
 Spirantisque animos, & vocem miſit. at illi
 Pollicibus fragiles increpueſ manus:
 Perfide, nec cuiquam melior ſperande puellæ,
 In te iam vires ſomnus habere potefit?
 Iam ne tibi exciderunt vigilaci furta Suburra:
 Et mea nocturnis trita feneftra dolis?
 Per quam demifſo quoties tibi fune pependi
 Alterna veniens in tua colla manu.
 Sepe Venus triuio commiſta eſt peccore miſto.
 Fecerunt tepidas pallia noſtra vias.

R. iii.

Nec crepuit fixa me propter arundine custos.
 Læsit & obiectum tegula curta caput.
 Fæderis heu taciti, cuius fallacia verba
 Non audituri diripuere Noxi.
 At mihi non oculos quisquam inclamauit cuntes.
 Vnum impetrassen te reuocante diem.
 Denique quis nostro curuum te funere vidit?
 Atram quis lacrimis incaluisse togam?
 Si piguit portas ultra procedere, at illud
 Iussisse, lectum lentius ire meum.
 Cur ventos non ipse rogis, ingrate, petisti?
 Cur nardo flamme non oluere mea?
 Hoc etiam graue erat nulla mercede hiacynthos
 Inijcere, & fracto busta piare cado.
 Que modo per viles inspecta est publica noctes,
 Hæc nunc aurata cyclade signat humum.
 Et grauiora rependit inquis pensa quasillis,
 Garrula de facies qua locuta mea est.
 Nostra quoq; Petale tulit ad monumenta corollas,
 Codicis immundi vincula sentit anus.
 Cæditur & Lalage tortis suspensa capillis,
 Per nomen quoniam est ausa rogare meum.
 Lygdamus vratur, candescat lamina vernæ.
 (Sensi ego, quum insidijs pallida vina bibi.)
 Aut Nomæ arcana tollat versuta saliuas.
 Ducet dannatas ignea testa manus.
 Te patiente meæ confluit imaginis aurum.
 Ardeat e nostro dotem habitura rogo.
 Non tamen insecto quanuis mereare, Properti.
 Longa mea in libris regna fuere tuis.
 Iuro ego fatorum nulli reuocabile carmen,
 Tergeminusque canis sic mihi molle sonet:

Me seruasse fidem, si fallo, vipera nostris
 sibilet in tumulus, & super ossa cubet.
 Nam gemina est sedes turpem sortita per annem,
 Turbaque diuersa remigat omnis aqua.
 Una Clytemnestra stuprum rebit, altera Cressae
 Portat mentitæ lignea monstra bonis.
 Ecce coronato pars altera parta phaselos,
 Mulcet ubi Elysias aura beata rosas.
 Quia numero fa fides, quaque æra rotunda Cybelles,
 Mitratisque sonant Lydia plectra choris,
 Andromedeque, & Hypermestre sine fraude maritæ
 Narrant historie corpora nota suæ.
 Hæc sua maternis queritur liuere catenis
 Brachia, nec meritæ frigida saxa manus.
 Narrat Hypermestra magnum ausas esse sorores.
 In scelus hoc animum non valuisseum.
 Sic mortis lacrimis vita sanamus amores.
 Celo ego perfidiae crimina multa tuae.
 Sed tibi nunc mandata damus, si forte moueris,
 Si tenor totum Chloridos herba tenet.
 Nutrix in tremulis ne quid desideret annis
 Partherie, patuit, nec tibi auara fuit.
 Delitiæque meæ Latris, cui nomen ab ysu est,
 Ne speculum dominæ porrigat illa nouæ.
 Et quo scunque meo fecisti nomine versus,
 Vre nihil. laudes define habere meas.
 Pelle ederam tumulo, mihi qua pugnante corymbo
 Mollia contortis alligat ossa comis.
 Ramosis Anio qua pomifer incubat aruis,
 Et nunquam Herculeo numine pallet ebar.
 Hoc carmen media dignum me scribe columnæ,
 Sed breue, quod currens vector ab urbe legat;

R. iiiij.

Hic Tiburtina iacet aurea Cynthia terra.

Accesit ripæ laus Aniene tue.

Nec tu spherne pijs venientia somnia portis.

Quum pia venerunt somnia, pondus habent.

Nocte vagæ ferimur, nox clausas liberat umbras,

Errat & abiecta Cerberus ipse sera.

Luce iubent leges Lethæa ad stagna reuerti.

Nos vehimur, rectum nauta recenset onus.

Nunc te posseident aliae, mox sola tenebo.

Mecum eris, & misis osibus ossa teram.

Hæc postquam querula mecum sub voce peregit,

Inter complexus excidit umbra meos.

D I S C E, quid Exquiliæ hac nocte fugarit aquosas,
Quum vicina nonis aura cucurrit agris.

Lanuum annoſi vetus est tutela Draconis,

Hic ubi Tartarea non perit hora moræ.

Qua sacer abripitur cæco descensus hiatu,

Qua penetral, (virgo, tale iter omne caue.)

Ieiuni serpentis horos, quum pabula poscit

Annua, & ex imafibila torquet humo.

Talia demisse pallent ad sacra puellæ:

Quum tenera anguineo creditur ore manus.

Ille sibi admotas a virgine corripit escas.

Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.

Si fuerint castæ, redunt in colla parentum,

Clamantque agricola, Fertilis annus erit.

Huc mea dectonjis amicta est Cynthia mannis.

Causa fuit Iuno, sed mage causa Venus.

Appia dic, quæſo, quantum te teste triumphum

Egerit, effusis per tua saxa rotis,

Turpis in arcana sonuit quum rixa taberna:

Si sine me, famæ non sine labe meæ.
spectaculum ipsa sedens primo temone pependit,
Ausa per impuros frena mouere locos.
Striga, nam rapto volsi carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Molossa canes.
Qui dabit immundie venalia farta saginæ,
Vincet vbi eras barba pudenda genas.
Quum fieret nostro toties iniuria lecto,
Mulcato volui castra mouere toro.
Phyllis Auentinæ quædam est vicina Diana:
Sobria grata parum: quum bibit, omne decet.
Altra Tarpeios est inter Teia lucos
Candida, sed pota non satis vñus erit.
His ego constitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furtæ nouare mea.
Vnus erat tribus in secreta leelulus herba.
Quæris concubitus? inter vitranque fui.
Lygdamus ad cyathos, vitrique æstiua supellec.
Et Merhyminæ Græca saliuæ meri.
Nilotes tibicen erat, crotaliflaria Philis.
Et facilis spargi munda sine arte rosa.
Nanus et ipse suos breuiter curuatus in artus
Iactabat truncas ad cauæ buxa manus.
Sed neque suppletis constabat flamma lucernis,
Decidit inque suos mensæ supina pedes.
Me quoque per talos Venerem quærente secundos,
Semper damnoſi subſiluere canes.
Cantabant furdo, nudabant pectora cæco.
Lanuuij ad portas heu mihi ſolus eram;
Quum ſubito rauci ſonuerunt cardine poſtes,
Et leuia ad primos murmura facta lares.
Nec mora, quum totas reſupinat Cynthia valvas,

Non operosa comis, sed furibunda decens.

Pocula mihi digitos inter cecidere remissos,

Palluerantque ipso labra soluta mero.

Fulminat illa oculis, & quantum fœmina sœrit,

Spectaculum capta nec minus vrbefuit.

Phyllidos iratos in vultum coniicit vngues.

Territa vicinas Teia clamat aquas.

Lumina sōpitos turbant elata Quidcives.

Omnis & insana semita nocte sonat.

Illas direptis que comis, tunicis que solutis

Excipit obscuræ prima taberna via.

Cynthia in exuvijs gaudet, victrixque recurrit,

Et mea peruersa sauciat ora manu:

Imponitque notam collo, morsuque cruentat:

Præcipueque oculos, qui meruere ferit.

Atque ubi iam nostris lassauit brachia plagis,

Lygdamus ad plutei fulcræ sinistra iacens

Exiuit geniumque meum prostratus adorat.

Lygdame nil potui, tecum ego captus eram.

Supplicibus palmis tum demum ad fædera veni,

Quum vix tangendos præbuit illa pedes.

At quæ ait, Admissa si vis me ignoscere culpæ,

Accipe, quæ nostræ formula legis erit.

Tu neque Pompeia spaciabere cultus in vmbra,

Nec quum lascivum sternet arena forum.

Colla caue inflectas ad summum obliqua theatrum,

Aut lectica tuae sudet aperta more.

Lygdamus in primis omnis mihi caussa querelæ

Veneat, & pedibus vincula bina trahat.

Indixit leges: respondi, Ego legibus utar.

Riserat imperio facta superba dato.

Dein quæcumque locum externæ tetigere puelle.

Suffocat, & pura limina tergit aqua.
 Imperat & totas iterum mutare lacernas,
 Terque meum tetigit sulfuris igne caput.
 Atque ita mutato per singula pallia lecho,
 Respondi : & toto soluimus arma toro.

AMPHITRYONIA DES qua tempestate iuuēcos
 Egerat a stabulis o Erithea tuis,
 Venit ad iniūctos pecorosa palatia montes,
 Et statuit fessos fessus & ipse boues,
 Qua Velabrum suo stagnabant flumine, quaque
 Nauta per urbanae velificabat aquas.
 sed non infido manserunt hospite Caco
 Incolumes, furto polluit ille Iouem.
 Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
 Per tria partitos qui dabant ora sonos.
 Hic, ne certa forent manifesta signa rapinæ,
 Aversos cauda traxit in antra boues.
 Nec sine teste Deo furem sonuere iuuenci.
 Furis & implacidas diruit ira fores.
 Mænilio iacuit pulsus tria tempora ramo
 Cacus, & Alcides sic ait, Ita boues,
 Herculis ite boues, nostræ labor vltime clausæ,
 Bis mihi quæsitæ, bis mea præda boues:
 Aruaque mugitu sancite boaria longo.
 Nobile erit Rome pascua nostra forum.
 Dixerat, & siccò torret sitis ora palato,
 Terraque non ullas fata ministrat aquas.
 sed procul inclusas audit ridere puellas.
 Lucus ab umbroso fecerat orbe nemus,
 Fæmineæ loca clausa Deæ, fontesque piandos,
 Impune & nullis sacra reiecta viris.

Denia Puniceæ velabant limina vittæ.

Putris odorato luxerat igne casa.

Populus & longis ornabat frondibus ædem.

Multaque cantantes umbra tegebat aues.

Huc ruit in siccam congesto puluere barbam,

Et iacit ante fores verba minora Deo:

Vos precor o luci sacro quæ luditis antro,

Pandite defessis hospita fana viris.

Fontis egens erro, circoque sonantia lymphis.

Et causa suscepto flumine palma sat est.

Audistisne aliquem, tergo qui sustulit orbem?

Ille ego sum. Alciden terra recepta vocat.

Quis facta Herculeæ non audit fortia clauæ?

Et nunquam ad natas irrita tela feras?

Atque vni Stygias hominum luxisse tenebras?

* * *

Quod si Iunoni sacrum faceretis amare,

Non clausisset aquas ipsa nouerca suas.

Sin aliquam vultusque meus seræque Leonis

Terrent, & Libyco sole perusta coma:

Idem ego Sidonia feci seruilia palla

Officia, & Lyda pensa diurna colit.

Mollis & hirsutum cepit mihi fascia pectus,

Et manibus duris apta puella fui.

Talibus Alcides, at talibus alma sacerdos

Punico canas stamine vincit comas:

Farce oculis, hospes, lucoque abscedere verendo.

Cede agedum, & tuta limina linque fugax.

Interdicta viris metuenda lege piatur,

Quæ se summota vindicat ara casa.

Magnam Tiresias asperxit Pallada vates,

Fortia dum posita Gorgone membra lauat.

Dij tibi dent alios fontes. hæc lympha puellis
 Aua secreti liminis vna fuit.
 Sic anus, ille humeris postes concus sit opacos,
 Nec tulit iratam ianua clausum sitim.
 At postquam exhausto iam flumine vicerat astum,
 Ponit vix fiscis tristia iura labris:
 Angulus hic mundi nunc mea fata trahentem
 Accipit, hæc fesso vix mihi terra pater:
 Maxima quæ gregibus deuota est ara repertis,
 Ara per has, inquit, maxima facta manus.
 Hæc nullis vñquam pateat veneranda puellis,
 Herculis eximij ne sit inulta sitis.
 Sancte pater salue, cui iam fauet aspera Iuno.
 Sancte, velis libro dexter inesse meo.
 Nunc quoniam manibus purgatum sanxerat orbem,
 Sic sanctum Tatiæ compofuere Cures.

N V N C Iouis incipiam cauſſas aperire Feretri,
 Armaque de ducibus tria recepta tribus.
 Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
 Non iuuat ex facili lecta corona iugo.
 Imbris exemplum primæ tu, Romule, palme
 Huius, & exiūjs plenus ab hoste redis,
 Tempore quo portas Ceninum Acrona petentem
 Victor in euerſum cufpide fundis equum.
 Acron Hercules Cenina duxor ab arce,
 Roma, tuis quondam finibus horror erat.
 Hic ſpolia ex humeris ausus ſperare Quirinis,
 Ipſe dedit, sed non ſanguine ſicca ſuo.
 Hunc videt ante cauas vibrantem ſpicula turres
 Romulus, & votis occupat ante ratis.

Iuppiter, hec hodie tibi victima corruet Acron.

Vouerat, & spolium corruit ille Ioui.

Vrbis, virtutisque parens sic vincere suenit,

Qui tulit aprico frigida castra Lare,

Idem eques & frenis, idem fuit aptus ararum,

Et galea hirsuta compta lupina iuba.

Picta nec inducto fulgebat parma pyropo.

Præbelant casii baltea lenta boues.

Coffus at insequitur Veientis cæde Tolumni,

Vincere quam Veios posse laboris erat.

Nec dum ultra Tiberim bellisonus, ultima preda

Nomentum, & capte ingera pauca Core.

Et Veii veteres & vos tum preda fuistis,

Et vestro posita est aurea sella foro.

Nunc intra muros pastoris buccina lenti

Cantat, & in vestris ossibus arua metunt.

Forte super portæ dux Veius astitit arcem,

Colloquiumque sua fretus ab urbe dedit.

Dumque aries murum cornu pulsabat aheno,

Vineaque inductum longa regebat opus,

Coffus ait, Forti melius concurrere campo.

Nec mora fit, plano sisfit uterque gradu.

Di Latias iuuere manus, desecta Tolumni

Ceruix, Romanos sanguine lanuit equos.

Claudius a Reno traiectos arcuit hostes

Belligerans. Vasti parma relata ducis

Virdomari, genus hic Reno iactabat ab ipso,

Nobilis erectis fundere gesa rotis.

Illi virgatis iaculantis ab agmine brachis,

Torquis ab incisa decidit vncula gula.

Nunc spolia in templo tria condita, caussa Feretri,

Omine quod certo dux ferit ense ducem.

seu quia victa suis humeris hæc arma ferebant,
Hinc Feretri dicta est ara superba Iouis.

DE SINE, Paule, meum lacrimis vrgere sepulchrum.
Panditur ad nullas ianua nigra preces.
Quym semel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato stant adamante viae.
Te licet orantem fusca Deus audiat aule,
Nempe tuas lacrimas litora surda bibent.
Vota mouent superos, vbi portitor æra recepit,
Obserat herbosos lurida porta rogos.
Sic moestæ cecinere tubæ, quum subdita nostrum
Detraharet lecto fax inimica caput.
Quid mihi coningium Pauli, quid currus auorum
Profuit? aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habui Cornelia Parcas,
Et sum quod digitis quinque leuatur onus?
Dammæ noctes, & vos vada lenta paludes,
Et quæcumque meos implicat vnda pedes,
Immatura licet, tamen hic non noxia veni.
Det pater huic vmbrae mollia iura meæ.
Aut si quis posita index sedet Eacus vrna,
In mea sortita iudicet ossa pilæ.
Aſideant fratres, iuxta Minoia sella,
Eumenidum intento turba ſeuera foro.
Sifyphe mole viaces, taceant Ixionis orbes,
Fallax Tantaleo corripiare liquor.
Cerberus & nullas hodie petat improbus vmbras,
Et iaceat tacita lapsa catena ſera.
Ipsa loquor pro me, fi fallo, pena ſororum,
Infelix humeros vrgeat vrna meos.
Si cui fama fuit per auita decora trophæi,

Afra Numantinos regna loquuntur arios.
 Altera maternos exæquat turba Libones.
 Et domus est titulis vtraque fulta suis.
 Mox ubi iam facibus cessit pretexta maritis,
 Vinxit & acceptas altera vitta comas:
 Iungor, Paule, tuo sic discessura cubili.
 In lapide hoc vni nupta fuisse legar.
 Testor maiorum cineres tibi, Roma, colendos,
 Sub quorum titulis Africa tanta iaces:
 Et Perseus proauis simularem pectus Achillis,
 Quique tuas proauus fregit Achille domos:
 Me neque censuræ legem mollisse, nec vlla
 Labe mea vestros erubuisse focos.
 Non erat exuvijs tantis Cornelia damnum:
 Quin & erat magnæ pars imitanda domus.
 Nec mea mutata est ætas, sine criminè tota est.
 Viximus insignes inter vtranque faciem.
 Mi natura dedit leges a sanguine ductas,
 Nec possum melior iudicis esse metu.
 Quælibet austeras de me ferat vrna tabellas,
 Turpior assensu non erit vlla meo.
 Vel tu, quæ tardam mouisti sine Cybellem,
 Claudia turritæ rara ministra Deæ:
 Vel cui commissos quum Vesta reposceret ignes,
 Exhibuit viuos carbasus alba focos.
 Nec te dulce caput mater Scribonia lexi.
 In me mutatum quid, nisi fata, velis?
 Maternis laudor lacrimis, vrbisque querelis.
 Defensa & gemitu Cæsaris ossa mea.
 Ille sua nata dignam vixisse sororem
 Increpat: & lacrimas vidimus ire Deo.
 Et tamen emerui generosos vestis honores,

Nec

Nec mea de sterili facta rapina domo.
 Te, Lepide, & te, Paule, meum post fata leuamen,
 (Condita sunt vestro numina nostra sinu)
 Vidimus, & fratrem sellam geminasse curulem:
 Consule quo facto tempore rapta soror.
 Et bene habet, nunquam mater lugubria sumi.
 Venit in exequias tota ceterua meas.
 Nunc tibi commendo communia pignora natos.
 Hec cura & cineri spirat inusta meo.
 Fungere maternis vicibus, pater, illa meorum
 Omnis erit collo turba ferenda tuo.
 Oscula quum dederis tua flentibus, adjice matris.
 Tota domus caput nunc onus esse tuum.
 Et si quid doliturus eris, sine testibus illis.
 Quum venient, siccis oscula falle genis.
 Sat tibi sint noctes, quas de me, Paule, fatiges:
 Sonniaque in faciem credita sepe mean.
 Atque ubi secreto nostra ad simulacra loqueris,
 Ut responsuræ singula verba iace.
 Seu tamen aduersum mutarit ianua lectum,
 Sederit & nostro cauta nouerca toro:
 Coniugium, pueri, laudate & ferte paternum.
 Capti dabit vestris moribus illa manus.
 Nec matrem laudate nimis, collata priori
 Vertet in offensas libera verba suas.
 Seu memor ille mea contentus manserit umbra,
 Et tanti cineres duxerit esse meos:
 Discite venturam iam nunc sentire senectam,
 Cælibis ad curas nec vacet nulla via.
 Quod mihi detractu est, vestros accedat ad annos,
 Prole mea Paulum sic iuuat esse senem.
 Filia tu specimen censuræ naæta paternæ

S.i.

Fac teneas vnum nos imitata virum.
Et serie fulcite genus. mihi cymba volenti
Solutur aucturis tot mea fata malis.
Hæc est feminei merces extrema triumphi,
Laudat rbi emeritum libera fama rogum.
Causa perorata est. flentes me surgite testes.
Dum precium vitæ grata rependit humus,
Moribus & cælum patuit, sim digna merendo,
Cuius honoratis ossa vehantur equis.

F I N I S.